

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 30 Mart 2022
Sayı : 3333

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 31/03/2022 10:06
Sayı: E-120.10-0992890

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gıda sektörü başta olmak üzere birçok alanda temel malzeme olarak kullanılan şekerdeki fiyat artışı hem üreticiyi hem de tüketiciyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda şeker fiyatlarındaki artışın neden ve sonuçlarının belirlenmesi ile şeker politikalarının üretici ve tüketici lehinde yeniden nasıl şekillendirilebileceğinin araştırılması amacıyla ekte sunulan gerekçelerle Anayasa'nın 98'inci Maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci Maddeleri gereğince bir araştırma komisyonu kurularak konunun tüm boyutları ile araştırılmasını saygılarımla arz ederim.

Nurhayat Altın Kayaşlı
Bursa MY

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

Kadim Durmaz
Tokat MY

Kemal Zeybek
Samsun MY

Hüseyin Yıldız
Adana MY

Gülizar Biler Karaca
Denizli MY

Mürşel Albayrak
Adana MY

Tahsin TARHAN
Kocaeli Milletvekili

Berna Bülent
Adana MY

Aray Arman A.D.S.M. Seren Arıkan
İstanbul MY

Orhan GAYTANLIOĞLU
Ezine MY

Mürşel ALBAN
Muğla MY

Av. Burak Erbay
Muğla MY

Orhan Simer
Adana MY

Polat Saroğlu
Tunceli MY

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul MY

3333 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1 Serret İNSAL	Ankara mv	
2 Metin İLHAN	Kocaeli Me.	
3 MURAT BAKAN	İZMİR MV.	M. Bakan
Orhan SARILAL	Bursa MV.	
5 İLAH KARASU	Sivas MV	
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
1		
18		
19		
20		

GEREKÇE

5 Nisan 1925 tarihinde şeker fabrikalarının kurulmasına ilişkin Kanunun kabul edilmesinin üzerinden 97 yıl geçmiştir. 97 sene önce “ekonomik kalkınmanın” dayanak noktalarından biri olarak planlanan şeker fabrikalarına ilişkin bugünkü durum ise içler acısıdır. 2018 yılında hükümetin aldığı karar doğrultusunda 10 şeker fabrikası özelleştirilmiş, “en az 5 sene üretim yapacak” sözü daha sonra unutulurak fabrikalar işlevsizleştirilmiş, bu süreçte yüzlerce işçi işsiz kalmış, Türkiye’nin en önemli ürünlerinden biri olan şeker pancarı kaderine terk edilmiştir. Özelleştirme süreci başladığı günden itibaren muhalefet milletvekilleri özelleştirme kapsamına alınan/alınmayan 25 Şeker Fabrikası’nın tamamını gezerek “Şeker vatandır, vatan satılmaz” sloganıyla eylemler ve basın açıklamaları gerçekleştirmiş ve Türkiye’nin en stratejik ürünlerinden biri olan şekerin fabrikalar nezdinde özelleştirilmesine karşı çıkmışlardır.

Özelleştirmenin yaratacağı sorunlar 2018 yılından beri dile getirilmesine ve konu Meclis gündemine taşınmasına rağmen, iktidar mensupları bu konuyla ilgili verilen araştırma önergelerinin tamamını reddetmiştir. Geldiğimiz noktada kamuya ait şeker fabrikalarının özelleştirilmesi, üretimde yaşanan sıkıntılar, fiyat istikrarının bir türlü sağlanamaması gibi nedenlerle Türkiye’de hem ekim alanı hem de üretim çok düşmüş, şeker pancarı üreticilerinin büyük bir kısmı da üretimden koparılmıştır. Pancar üretimi ile şeker fabrikalarında yaşanan sıkıntılar üst üste konulduğunda Türkiye’nin dört bir yanında yetişebilen şeker pancarından elde edilen şeker 4 yıl sonra piyasada karaborsaya düşmüş durumdadır.

15 Kasım 2021’de şeker fiyatına yüzde 25 zam yapıldığını duyuran TÜRKŞEKER, kristal (toz) şekerin KDV hariç kilogram fiyatının 3,93 liradan, 4 lira 91 kuruşa çıktığını, KDV dahil fiyatın ise 5 lira 30 kuruş olduğunu açıklamış, kristal şekerin 50 kilogramlık çuval fiyatını 212 TL’den 265,28 TL’ye yükseltmiştir. Zammın ardından TÜRKŞEKER Genel Müdürü 2022 Yılı Eylül ayına kadar yeni zam yapılmayacağını duyurmuştur. Ancak, 2022 yılı Mart ayına gelindiğinde TÜRKŞEKER’in resmi internet sitesinde kristal şekerin satış fiyatı 5,96 Lira, 50 kg şekerin torbası 298 lira çıkmıştır.

Piyasada zaten şeker krizi yaşanırken, TÜRKŞEKER tarafından atılan bir başka adım da bu krizin daha da derinleşmesine sebep olmuştur. TÜRKŞEKER tarafından yeni kurulan TÜRKŞEKER Tarım AŞ isimli şirket, kamunun elindeki fabrikalarda üretilen şekerleri kendi bünyesinde toplamaya başlamış, bu şekerleri her şehirde *nasıl tespit edildikleri kamuoyuna açıklanmayan* birer dağıtıcıya vererek piyasaya kendisi satması gereken şeker çeşitli firmalar eliyle sattırmaya başlamıştır. Bu ucube sistem ile 298 liralık 50 kiloluk şeker marketlere ve nihai tüketiciye 700 liraya ulaşmaya başlamıştır. Aradaki 400 liralık fiyat farkının kimler tarafından –iç edildiği– ise bilinmemektedir. 2021 başında 212 lira olan 50 Kg şeker, 2022’de 700 liradan satılmaktadır. TÜRKŞEKER’in elinde 350-400 bin ton şeker olduğu, bu şekerin bilerek piyasaya sürülmediği, böylece fiyat artışının tetiklendiği belirtilmektedir.

Bu süreçte iktidar ise durumu sadece izlemekle yetinmektedir. Şeker krizi tüm yurdu sardıktan, ürün karaborsaya düştükten sonra Bakanlık geç alınmış bir kararla fabrikalarda inceleme başlatmıştır. Fiyatlardaki tırmanışa karşı hükümetin ithalatı da gündeme aldığı belirtilmektedir. Uzmanlara göre şeker üretiminde kamunun denetimi ve etkinliği artırılmadığı sürece fiyat artışları devam edecektir. Üretimle ilgili herhangi bir sorun olmamasına rağmen şeker fiyatlarındaki artışın nedeni olarak fiyat politikası gösterilmektedir. Marketler fabrikalardan yeterli miktarda şeker alamadıklarını ve tüketiciye sınırlı miktarda şeker satabildiklerini belirtirken, özel sektör ve kooperatif şeker fabrikaları fiyat politikasından kaynaklı bir sorun yaşandığını belirtmektedir.

Şeker fabrikalarının özelleştirilmesiyle başlayan süreçte özel sektörün günümüzde şeker fiyatlarında artış yaptığı bilinmektedir. Özelleştirme politikalarında kamu yararının esas alınmaması ve öngörüsüz politikalar kamuoyunda tartışmalara neden olmaktadır. Türkiye'de şeker fabrikalarının özelleştirilmesinden sonra piyasada oluşan ikili yapı, devletin tüketici daha üretimi tüketicinin alım gücüne göre sübvans etme rolünü ortadan kaldırırken, ayrıca kotalı üretim nedeniyle üreticinin istediği miktarda üretim yapamamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla nişasta bazlı şeker lobilerinin şeker piyasasına müdahale gücü artmıştır.

Gıda sektörü başta olmak üzere birçok alanda temel malzeme olarak kullanılan şekerdeki fiyat artışı hem üreticiyi hem de tüketiciyi olumsuz yönde etkilemiştir ve etkilemeye devam edecektir. Bu bağlamda şeker fiyatlarındaki artışın neden ve sonuçlarının belirlenmesi ve şeker politikalarının üretici ve tüketici lehinde yeniden nasıl şekillendirilebileceğinin araştırılması kamu yararı açısından Meclis'te bir komisyon tarafından incelenmesi yönünden büyük önem arz etmektedir.

